

Отже, за умов реформування змісту освіти та впровадження освітніх інновацій, технологія критичного мислення як засіб формування професійних компетентностей вчителя історії, набуває додаткової актуалізації: вона є ключовою, оскільки без розвитку критичного мислення особистості неможливе формування громадянської компетентності учнів. Саме розвиток критичного мислення забезпечує здатність усвідомлювати та відстоювати власну життєву позицію, уміння визначати проблеми та знаходити шляхи їх розв'язання. Тільки вчитель, який сам вміє критично мислити, зможе виховати учня з критичним типом мислення.

Список використаної літератури

1. *Козира В.М.* Технологія розвитку критичного мислення у навчальному процесі: навчально – методичний посібник для вчителів / В.М. Козира. – Тернопіль: ТОКІППО. – 2017. – 60 с.
2. *Мищенко І.О.* До питання формування професійних компетентностей учителя історії / І.О. Мищенко // Наукові записки ПОІППО: Моделі ключових та професійних компетентностей педагогічного працівника. – Полтава. – 2011. – Випуск № 2. – С. 86-89.
3. *Потапенко Л.В.* Розвиток критичного мислення учнів та вчителів / Л.В. Потапенко // Таврійський вісник освіти. – 2014. – № 4 (48). – С. 84-86.
4. *Терно С.О.* Критичне мислення як інструмент проведення правоосвітніх заходів у загальноосвітніх навчальних закладах / С.О. Терно // Рідер для учителів – учасників тренінгу // <http://sites.znu.edu.ua/interactiv.edu.lab/Posibnyky/ReaderCT.pdf>
5. *Щупак І.Я.* Голокост в Україні: пошуки відповідей на питання історії / І.Я. Щупак // Навч. посіб. для учнів старших класів. – Дніпропетровськ: Український інститут вивчення Голокосту «Ткума», 2015. – 148 с.

Ілона Самчук

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ ВИРІШЕННЯ

Реформування української освітньої системи призвело до появи актуальної проблеми створення вітчизняної системи оцінювання та забезпечення якості вищої освіти. По-перше, це обумовлено євроінтеграційним розвитком держави, що зумовлює врахування закордонного досвіду в забезпеченні конкурентоспроможності випускників вищої школи на ринку праці, по-друге, розвиток системи вищої освіти та підвищення якості вищої освіти є стратегічним національним пріоритетом кожної держави, оскільки це безпосередньо пов'язано з розвитком економіки та суспільства.

Виділяють три елементи якості вищої освіти: якість потенціалу вищої освіти, якість процесу вищої освіти й якість результату вищої освіти. Якість потенціалу вищої освіти виражається в таких характеристиках, як якість освітнього стандарту, якість освітніх програм, якість матеріально-технічної та інформаційно-методичної бази, якість науково-педагогічних кадрів, якість викладання (навчального процесу, педагогічної діяльності), якість наукових досліджень, якість підготовки абітурієнтів і студентів, якість виховання тощо. Якість процесу вищої освіти – це якість технології освіти, використання активних форм навчання, контролю освітнього процесу, якість мотивації викладацького складу на творчість і ефективність педагогічної роботи, якість ставлення студентів до освіти, інтенсивність освітнього процесу, управління освітою, методи презентації знань. Якість вищої освіти характеризує також результат освітньої діяльності: усвідомлення професіоналізму, розпізнання й реалізація індивідуальних здібностей і особливостей, задоволення вимог споживачів, працевлаштування, кар'єра й заробітна плата, оволодіння методологією самоосвіти, наявність гарантії застосування отриманих знань і практичних навичок з вигодою для дипломованого спеціаліста.

Законом України "Про вищу освіту" , визначено якість вищої освіти як рівень

здобутих особою знань, умінь, навичок, інших компетентностей, що відображає її компетентність відповідно до стандартів вищої освіти. У статті 16 даного нормативного акту зазначено, що система забезпечення якості вищої освіти в Україні складається із: системи забезпечення вищими навчальними закладами якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості); системи зовнішнього забезпечення якості освітньої діяльності вищих навчальних закладів та якості вищої освіти; системи забезпечення якості діяльності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти і незалежних установ оцінювання та забезпечення якості вищої освіти. Згідно з даним нормативним актом до компетенції Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти входять: формування вимог до системи забезпечення якості вищої освіти; розроблення положення про акредитацію освітніх програм; аналіз якості освітньої діяльності українських закладів вищої освіти; проведення ліцензійних експертиз; формування єдиної бази даних запроваджених вищими навчальними закладами спеціалізацій, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти.

Для отримання об'єктивної оцінки якості вищої освіти, на думку провідних фахівців, треба дотримуватися певних принципів, а саме: відповідність до єдиних освітніх стандартів згідно з міжнародним рівнем; дотримання єдиної системи критеріїв оцінювання компетентностей та компетенцій випускників вузів; вимірність усіх показників на кількісному рівні для уникнення суб'єктивності в оцінках; оцінювання показників у динаміці, що дозволяє отримати об'єктивну картину підготовчого рівня; удосконалення та адаптація методів тестування як об'єктивних методів діагностики рівня знань; виконання єдиної інформаційної системи, що забезпечує відкритість та доступність до інформації щодо рівня освіти як для абітурієнтів, так і для роботодавців; наявність єдиної системи якості підготовки для всіх вищих навчальних закладів [2].

Згідно з даними, наведеними у літературних джерелах, основними чинниками, що забезпечують якість освіти, є професійна підготовка викладачів, навчально-методичне забезпечення навчального процесу, наявність системи контролю й оцінювання викладання, рівня знань студентів, застосування сучасних освітніх технологій у навчальному процесі, залучення викладачів і студентів до науково – дослідної діяльності, відповідність програм навчальних дисциплін сучасним вимогам, належне матеріально-технічне забезпечення навчального процесу, забезпеченість науковою літературою, що відповідає сучасним вимогам, використання матеріалів соціологічних та інших досліджень, спрямованість викладання на формування соціальних якостей сучасного фахівця, стимулювання самостійної роботи студентів, контакти з провідними зарубіжними фахівцями [3].

Спираючись на дані наукових досліджень, розрізняють внутрішні й зовнішні чинники якості освіти, які характеризують освітній процес, його результат і систему освіти загалом. Система внутрішнього забезпечення якості освіти реалізується через процедури ліцензування й акредитації та здійснюється через самооцінювання діяльності вищого навчального закладу за певними кількісними та якісними критеріями, визначеними стандартами вищої освіти. Система контролю за якістю освіти на рівні вищого навчального закладу охоплює: контроль якості навчального процесу; контроль якості підготовки фахівців. Внутрішня оцінка здійснюється також через систему ректорських контрольних робіт і систему державних екзаменаційних комісій. Зовнішня система забезпечення якості в Україні є на стадії проведення заходів щодо адаптації національної системи забезпечення якості до стандартів і рекомендацій із забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти. Таким чином, розпочалося формування системи моніторингу й визначення рейтингу вищих навчальних закладів, яка при оцінюванні діяльності закладу вищої освіти орієнтується на міжнародні показники [1, с. 29].

В Україні вже є вищі навчальні заклади, які пройшли сертифікацію своїх систем

якості за міжнародним стандартом, та навчальні заклади, які створюють такі системи, але не орієнтуються на їх сертифікацію. Зважаючи на це, створення та впровадження систем управління якістю у вітчизняних вищих навчальних закладах є актуальним завданням сьогодення.

Основними завданнями впровадження системи управління якістю у вищих навчальних закладах є: підвищення якості наукових досліджень і підготовки фахівців через поліпшення управління діяльністю закладів вищої освіти та основними процесами; забезпечення міжнародного визнання якості основних продуктів діяльності закладів вищої освіти за допомогою сертифікації систем управління якістю відповідно до міжнародних стандартів; підвищення конкурентоспроможності закладів вищої освіти на національному та міжнародному ринку освітніх послуг; вдосконалення нормативно-правової бази вищої освіти [4, с. 261].

Актуальність впровадження міжнародних стандартів у систему вищої освіти України обумовлює той факт, що відповідна їм система якості дозволяє значно зменшити вплив негативних чинників вищої освіти завдяки більш чіткого вирішення організаційних завдань, підвищення ролі нормативного регулювання діяльності закладів вищої освіти та зменшення ролі ручного управління.

Отже перед вищою професійною освітою в Україні стоять незвичайно складні завдання. Лише забезпечивши високу якість освітніх послуг, можна бути впевненими у виконанні вищою освітою свого призначення, створенні умов для розвитку людського потенціалу країни. Вивчення світової практики дозволило зробити висновок, що методологічним підґрунтям побудови в Україні якісної системи вищої освіти є системний підхід до вирішення цього питання, тобто концепція реформування вищої освіти повинна передбачати побудову рівневої системи управління якістю: на рівні окремого вищого навчального закладу, на національному рівні та на міжнародному рівні.

Таким чином, очікувана якість освіти формується під впливом сукупності умов та чинників, які охоплюють методологічні, теоретичні та практичні аспекти управління освітою. Огляд чинників, що спрямовані на покращення якості, показує, що шлях до якісної вищої освіти пролягає через визначення її правильних стандартів, достатню ресурсну забезпеченість, високу кваліфікованість кадрів, правильну структурну організацію та ефективне управління. Однією з умов підвищення якості вищої освіти є посилення відповідальності закладів вищої освіти за результати своєї діяльності шляхом розширення демократичних засад їх функціонування та поглиблення автономії [5, с. 28].

Список використаної літератури

1. Кубанов Р.А. Якість освіти: суть поняття та особливості оцінювання [Текст]: / Р.А. Кубанов // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. Луганськ. – 2013. – №13 (272). - Ч. II. - С.25-31.
2. Закон України "Про вищу освіту" №1556-VII, із змінами від 01 липня 2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua>
3. Ніколаєвський В.М. Соціологічна освіта в Україні: критерії та освітні стратегії досягнення якості [Електронний ресурс] / В.М. Ніколаєвський – Режим доступу: http://www.sociology.kharkov.ua/docs/chten_01/nick.doc.
4. Габер А.А. Удосконалення науково-методологічних засад забезпечення якості вищої та післядипломної освіти в сфері метрології [Текст]: дисертація на здобуття наукового ступеня к. т. н.: спец.05.01.02 – стандартизація, сертифікація та метрологічне забезпечення / А.А. Габер – Одеса. – 2015. - 188 с.
5. Хворостяна Н.В. Аналіз основних чинників, які забезпечують якість освіти [Текст] / Н.В. Хворостяна, М.В. Великжаніна // Економіка і регіон. – Полтава: ПолтНТУ - 2012. - №3 (34) - С.25-29.